

Mellie Uyldert 1908-2009

In memoriam

Cees Renckens

Op 10 mei overleed op 100-jarige leeftijd in een antroposofisch verzorgingstehuis te Bilthoven de omstreden astrologe en alternatieve genezeres Mellie Uyldert. De meeste kranten besteedden een kort bericht aan deze gebeurtenis en dat luidde dan bijvoorbeeld zo: ‘Kruidenvrouwje Mellie Uyldert overleden. Bilthoven – De grande dame van de kruidengeneeskunst, Mellie Uyldert, is overleden’.

Mellie Uyldert

De schrijfster van meer dan dertig boeken op het gebied van kruidenleer, astrologie en andere *New Age*-onderwerpen stierf zondag op 100-jarige leeftijd in een antroposofisch verpleeghuis in Bilthoven. Uyldert werd in 1908 in Blaricum geboren. Zij was een van de eersten die de astrologie in Nederland op de kaart zetten. Ook schreef Uyldert gedichten als ‘Ik ben een honingbij.’ Hierbij bleef het meestal. Het meest verguld zou de astrologe zelf vermoedelijk zijn geweest met het bericht dat de website *Astrodomein* over haar publiceerde en dat als volgt luidde: ‘Met Jupiter driehoek Ascendant en Uranus (heer van het IC) inconjunct Ascendant, de combinatie van ‘opluchting’ is Mellie Uyldert overleden. Er was ook een transit van Mars inconjunct de progressieve Zon en transit Saturnus was al daarvoor over haar Zon gegaan. Op een leeftijd van 100 jaar is Saturnus extra zwaar. Vorig jaar brak ze haar heup met transit Saturnus inconjunct Saturnus. Met de dood van Mellie Uyldert verdwijnt er een markant en omstreden figuur uit Nederland.’ Deze zieners hadden het duidelijk zien aankomen.

Levensloop Mellie Uyldert • Mellie Uyldert (Blaricum, 31 mei 1908) was de enige dochter van Emil Uyldert en onderwijzeres Marie Calisch, aanhangster van de natuurgeneeskunde. Toen Mellie (haar naam is afkomstig van *mellifica*, ‘honingdraagster’) vier jaar oud was, liet de vader zijn gezin in de steek en vertrok naar Amerika. Het is niet uitgesloten dat haar opgroeien in een eenoudergezin met een tot het occulte neigende moeder haar psychische gezondheid heeft geschaad, want reeds in 1928 had ze een mystieke ervaring, waarna ze besloot om de mensen te gaan wijzen op hun relatie met God. Eerder had zij haar heil reeds gezocht bij de zogenaamde de Rein Leven Beweging (een alternatieve stroming, ideologisch verwant met de volkische beweging). Ze verdiepte zich ook in de astrologie en in de kruidenleer. Al snel viel het haar op dat de theosofen hun op Indiase leest geschoeide astrologie wilden in-

passen in het westerse causale denken, terwijl het bij astrologie volgens Uyldert juist ging om het denken in analogieën. Op 21-jarige leeftijd volgde ze haar eerste astrologielessen bij de Hilversumse vrijmetselaar Ram, maar ontdekte dat er eigenlijk weinig te leren viel omdat ze alles al wist. Ze hoorde zichzelf dingen zeggen en hoefde alleen maar naar haar innerlijke stem te luisteren. Het luisteren naar jezelf, naar de God die in je woont, is dan ook een thema dat als een rode draad in haar werken aanwezig is. In 1928 ging ze naar bijeenkomsten van de Nederlandse Vereniging voor Filosofie, maar raakte al snel teleurgesteld. Wat ze daar hoorde, wist zij allemaal al langs intuïtieve weg. In 1934 schreef ze haar eerste boek, een vegetarisch kookboek. Door een criticus uit Arnhem werd zij eens betiteld als de Jomanda van het interbellum. Kan Jomanda met recht verdacht worden van enig antisemitisme vanwege haar bewondering voor bepaalde geestelijke leiders, Uyldert was een *unvervroren* aanhanger van de nazistische rassenleer. Ze had zich al in de jaren ‘30 van de vorige eeuw in nationaal-socialistische richting ontwikkeld. Gedurende de bezetting schreef ze in het NSB-periodiek *Haagsch Maandblad* over zaken zoals de superioriteit van het blanke ras, het *Oera Linda Boek* (waarvan ze niet door had dat het een fake was), Atlantis en de verborgen wijsheden van sprookjes. Ze omschreef de jodendeportaties als een ‘noodzakelijke schoonmaak van de samenleving’, en zag de Duitse capitulatie dan ook leiden tot een geweldige terugval naar het materialisme, zoals ze vele jaren later schreef. Ze verheerlijkte nog lange tijd de oorlogsjaren met hun soberheid, vegetarisme en gezelligheid bij olielampjes. Kanker kwam volgens haar toen bijna niet voor. Ze publiceerde ook in het nazi-tijdschrift *Hamer*.

Vanaf 1947 schreef ze in *De Kaarsvlam*, een door haar opgericht tweemaandelijks tijdschrift, dat momenteel nog wordt uitgegeven door de in 1972 opgerichte Mellie Uyldert Stichting. In 1950 publiceerde ze onder pseudoniem een reactie op

het in 1947 verschenen Het boek van *Joachim van Babylon* van Marnix Gijsen. Uyldert was docente aan de mede door haar opgerichte Bloemendaalse Academie voor Natuurgeneeswijzen ((1977), gaf cursussen in De Kosmos en schreef in *New Age*-tijdschriften als *Bres* en *Onkruid*. Ze geloofde heilig in het bestaan van kabouters en schreef aan (edel)stenen leven toe en geneeskrachtige werking. Haar boeken hadden een miljoenenoplage (in totaal ongeveer 1,3 miljoen) en werden in vele talen vertaald. In 1983 had *Onkruid* haar nog een feestbundel aangeboden ter gelegenheid van haar 75ste verjaardag, maar nadat Felix Zwitser een boekje (*Mellie Uyldert, de onbegrepen wijze maagd*. 1984) over haar had opengedaan, verbrak *Onkruid* de relatie. Ze wilden niets te maken hebben met een rechts extremiste met zo'n verleden, die nog steeds beweerde dat gastarbeiders het land uit moesten en dat blanke en gekleurde kindertjes maar beter niet samen op één school konden zitten. Ook hebben invaliden, die leven van een uitkering, het veel te goed. In de dierenwereld worden minderwaardige broedsels uit het nest geduwd. Nog steeds worden in *De Kaarsvlam*, sinds 2006 onder redactie van haar neef Satyamo Uyldert, vele nog ongepubliceerde artikelen gepubliceerd. Ook had Uyldert goed contact met de 'zwarte weduwe' Florrie Rost van Tonningen-Heubel en protesteerde tegen de 'onheuse behandeling' van de weduwe toen deze voor het gerecht moest komen vanwege haar antisemitische en racistische autobiografie. Vanaf 1984 belegde Uyldert regelmatig bijeenkomsten voor sympathisanten in het tot de stichting behorende landhuis 'Oasis' in het Belgische Kalmthout. Haar curieuze inzichten wist zij steeds ingang te doen vinden in de nieuwe kringen waarin zij successievelijk terecht kwam: de nationaal-socialisten in de oorlog, de vegetariërs en alternatieven in de jaren '60, de NCRV en de ecologen van De Kleine Aarde in de jaren '70 en weer later *New Age*-kringen. Bij serieuze uitgeverijen kon zij gewoon terecht en ze werd hier en daar serieus genomen. Neem een *Bibliion*-recensie van haar *Verborgene leven van edelstenen* uit die tijd: 'Een begrijpelijk en grondig werkje over een onderwerp binnen de natuurgeneeswijzen. Taalkundig nooit zo fraai, ook hier weer niet: en uiteraard monistisch qua uitgangspunt. De betekenis voor gezondheid en vermogens van edel- en halfedelstenen wordt ruim gegeven. Klein standaardwerkje waarin alles te vinden is op het gebied van de werking van verborgen krachten in relatie tot de anorganische wereld. Met register van stenen en hun werking. De illustraties zijn vernieuwd in de achtste druk. Sindsdien ongewijzigd gebleven. Opvallend gekleurde omslag.' Omzichtiger kon het haast niet.

Uylderts medische inzichten • Volgens Paul 'Meester Kackadoris' van Dijk (Geneeswijzen in Nederland) gaf ze een belangrijke impuls aan de medische astrologie in Nederland. Uyldert beweerde dat de geneeskracht van planten berust op hun resonantie met diverse planeettrillingen (de meloen zit vol maankracht) en metalen in de ondergrond (de brandnetel houdt van plutonium), ideeën ontleend aan de biologisch-dynamische landbouw. Voorts kan men door het dragen van edelstenen verborgen factoren in de horoscoop versterken. Oneindig verdunde edelstenen worden overigens ook wel door antroposofische geneeskundigen voorgeschreven. Zij was diep overtuigd van de geneeskrachtige mogelijkheden van kruiden, astrologie en edelstenen. In haar publicaties preees zij vooral behandelingen die door de reguliere geneeskunde niet worden geaccepteerd. In mei 1981 schreef zij bijvoorbeeld een artikel in *De Kaarsvlam* waarin zij de mening uitte dat sommige injecties, inentingen, operaties, bloedtransfusies en transplantaties moesten worden afgewezen. Verder stelde zij in haar boek *Genees Uzelf* dat volgens een aantal onderzoeken een aantal kwalen kan worden genezen door het dagelijks innemen van gedistilleerde petroleum. In een tv-debat uit omstreeks 1980 debatteerde zij, bijgestaan door Aakster, met de toenmalige interim-voorzitter van de VtdK, Ben Polak en prof. Noach, farmacoloog uit Leiden. Daarin beweerde ze diabetes te kunnen genezen met kruiden en adviseerde zij bij verzakkingen dagelijks een periode op het hoofd te gaan staan. Een beetje medische basiskennis zou genoeg zijn om haar leerlingen van de Academie uit Bloemendaal aan de slag te laten gaan met haar mineralen, astrologie, kruiden, Arische brandnetelsoep en kabouters. Noach en Polak deelden die mening niet. Uyldert was tegenstander van rasvermenging, (volgens haar levert dat minderwaardige kinderen op), voorstander van schedelmetingen (om karaktereigenschappen zoals vaderlandsliefde te kunnen bepalen), tegen gehandicapten (die hebben het veel te goed), en meende dat te veel seks leidde tot doofheid en longtuberculose. Bij zwangerschap zou het gebruik van een helderziende aan te bevelen zijn teneinde te kunnen bepalen of het moreel gehalte van het kind abortus noodzakelijk maakt of niet. Zelf bleef zij haar gehele leven ongetrouwd. In de annalen van onze Vereniging is niet erg veel over haar te vinden. Wel werd in het *Actieblad tegen de Kwakzalverij* van september 1984 goedkeurend geciteerd uit een recensie die journalist Piet Hein Hoebens toen schreef in *De Telegraaf*, waarin de Prisma-pocket *Van Harte* werd besproken. Het grofstoffelijk li-

chaam waarin zich de etherische ziel van de Bussumse toverkol Mellie Uyldert schuilhoudt heeft onlangs de leeftijd van 75 jaar bereikt', zo begon die recensie. Voorts kritiseerde Hoebens haar racisme en maakte haar lichtelijk belachelijk met een citaat, waarin zij bij het weggooiën van uitgebloeide kamerplanten aandacht vroeg voor de verontwaardiging van de andere planten in de vensterbank.

De Pasionaria, de grande dame, de toverkol, het kruidenvrouwtje, de wichelaarster van de Nederlandse natuurgeneeskunde is niet meer. Het is verleidelijk hier nog veel meer scheldnamen en eretitels, ooit aan haar gegeven, te citeren, maar laten wij ons ertoe beperken haar te gedenken met een toepasselijk bon mot, dat

wij aantreffen op de AD-website waarin commentaar werd gegeven op een van Uylderts contemporaine navolgers, medium Gabriele Gaagstra, die ook veel van boven doorkrijgt. Dat bon mot luidde als volgt: 'God is goed, maar zijn grondpersoneel deugt niet.' Dat zij ruste in vrede.

Bij het schrijven van deze korte necrologie maakte ik dankbaar gebruik van *Tussen Waarheid en Waanzin: een encyclopedie der pseudo-wetenschappen*, door Marcel Hulspas en Jan Willem Nienhuys ; Wikipedia; dagblad *Trouw*, website Uyldert; *Actieblad tegen de Kwakzalverij* en van een stuk op het web van *Groene*-redacteur Aart Brouwer. ●

● Kort ●

Ledenwerving: help ons en kom met nieuwe ideeën

Tot vervelens toe heeft het bestuur gediscussieerd over hoe de VtdK meer leden kan werven. Tot nu toe zijn dat er 1800 en dat is niet genoeg. Er is met allerlei deskundigen op PR- en reclamegebied gesproken, zonder dat dit tot concrete resultaten heeft geleid. Dat het bestuur de doelgroepen van de vereniging moest definiëren en duidelijk moest aangeven waar de vereniging voor staat, had het natuurlijk zelf al bedacht; daarvoor hoeft geen reclamebureau ingeschakeld te worden. De vereniging is de laatste tijd nadrukkelijk in het nieuws geweest dankzij het Jomanda-proces, de uitspraak van de Hoge Raad in de affaire Sikesz en de BTW-kwestie. Desondanks hebben zich geen grote hoeveelheden nieuwe leden aangemeld. Daarom heeft het bestuur besloten om nu zelf werk te gaan maken van de ledenwerving, hetgeen een aanzienlijke kostenbesparing oplevert. Het uurtarief van een van de bureaus waarmee het bestuur heeft gesproken was namelijk € 200 en dat moest dan ook nog eens beschouwd worden als een vriendenprijsje. Het bestuur is na een paar uurtjes lezen in Elschoot aan de slag gegaan. Voor de wat jongere lezers zij opgemerkt dat Elschoot een van de grootste schrijvers binnen het Nederlands taalgebied was en dat hij op een uiterst humoristische wijze de perfiditeit van het reclamebedrijf heeft beschreven. Hij verdiende zijn geld in de reclame en wist dus waar hij het over had.

Tot nu toe is het volgende gedaan: er is een zogenaamde banner gemaakt. Dat is een advertentie die verschijnt wanneer iemand op internet een bepaald zoekwoord intikt of naar een bepaalde website surft. De banner met een

oproep om lid te worden is geplaatst op de website van *Medisch Contact*, de KNMG en op de website van de VtdK. Als u een idee hebt waar de banner nog meer geplaatst kan worden, dan hoort de secretaris van het bestuur dat graag (secretariaat@kwakzalverij.nl). De gedachte kwam overigens ook op om de banner van de VtdK te laten verschijnen wanneer iemand de woorden 'homeopathie' of 'acupunctuur' zou intikken. Omdat dit waarschijnlijk net zo min geoorloofd zal zijn als het laten verschijnen van een banner voor een kliniek voor geslachtsziekten iedere keer als iemand op internet op zoek is naar een escortservice, heeft het bestuur dit idee laten varen.

Verder is er een advertentie geplaatst in *Mediator*, het blad van ZonMW, de organisatie die subsidies uitdeelt voor wetenschappelijk onderzoek in de gezondheidszorg. Tenslotte is er een nieuwe folder gemaakt met een beschrijving van wat de VtdK allemaal doet en met een oproep om lid te worden. U vindt de folder in dit nummer. De totale reclamekosten bedragen tot nu toe € 4400,-, een flinke som geld, maar niet meer dan wat de zinloze brainstormsessies met een PR-bureau de vereniging gekost zouden hebben. Hoe kunt u nu helpen? Dat is heel eenvoudig: u gaat naar een bijeenkomst met potentiële VtdK-leden en laat dan wat folders achter. Het kan daarbij gaan om een vergadering, maar ook om een verjaardag. Het bestuur streeft naar een ledental van tweeduizend, aan het eind van het jaar.

Mocht u een lumineus idee hebben om nog op een andere manier leden te werven, laat dit dan het bestuur weten en dat zal serieus bekijken of uw plan uitvoerbaar is. ●

Frits van Dam